

Vergaderjaar 2013–2014

33 750 V

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2014

H

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juni 2014

Onder verwijzing naar de toezegging gedaan bij de bespreking met uw Kamer van de Staat van de Europese Unie op 16 april 2013 en herhaald bij de Europese beschouwingen op 15 april jl., informeert het Kabinet u over de wijze waarop de EU de naleving van mensenrechten van migranten en vluchtelingen inbrengt in de gesprekken en relaties met buurlanden, in het bijzonder waar het Marokko betreft.

Bescherming van mensenrechten van migranten en vluchtelingen is een hoofdthema in de dialoog en samenwerkingsafspraken van de EU met nabuurlanden, waaronder Marokko. Internationale bescherming is één van de vier pijlers van de totaalaanpak van migratie en mobiliteit die de EU als onderdeel van samenwerking met de nabuurlanden nastreeft. De andere pijlers zijn tegengaan van illegale migratie en terugkeer, faciliteren van legale migratie en mobiliteit alsmede de pijler migratie en ontwikkeling. Bescherming van mensenrechten van migranten en vluchtelingen is een dwarsdoorsnijdend thema in de door de EU nagestreefde migratiesamenwerking met derde landen, waaronder nabuurlanden.

Tijdens de EU-Marokko Associatieraad op 16 december 2013 kwamen onderwerpen als migratie, mobiliteit en mensenrechten aan de orde. In de EU-verklaring stelt de EU besluiten te verwelkomen die leiden tot een nieuw asiel en migratiebeleid, in overeenstemming met mensenrechten en de aanbevelingen van de Marokkaanse nationale mensenrechtenraad (CNDH). In het EU-Marokko actieplan, dat in het kader van het EU-nabuurschapsbeleid de agenda voor politieke en economische hervormingen voor de periode 2013–2017 weergeeft, wordt het bevorderen van bescherming van migranten en het versterken van het asielbeleid specifiek genoemd. Hieraan wordt gerefereerd in de onlangs uitgekomen voortgangsrapportage onder het Europees Nabuurschapsbeleid («Mise en oeuvre de la politique européenne de voisinage au Maroc Progrès réalisés en 2013 et actions à mettre en oeuvre» Bruxelles,

27.3.2014, SWD(2014) 94 final). In lijn met de stellingname in het kader van de Associatieraad geven Commissie en EDEO Marokko de aanbeveling om een asiel en migratiebeleid op te zetten waarin de rechten van migranten worden gegarandeerd. Ook wordt aanbevolen om een strategie uit te werken, anticiperend op de impact van migratie op het Marokkaanse beleid.

Hierbij wordt verwezen naar specifieke aanbevelingen van de CNDH op dit gebied, evenals rapportages van internationale organisaties, waaronder Artsen zonder Grenzen. Mede op basis hiervan is een algemeen beleidskader geformuleerd en is een aantal interministeriële en ad-hoc commissies opgericht om onder andere een nieuw juridisch en institutioneel kader op te zetten, in regionaal en internationaal verband activiteiten op te zetten en om de individuele status van een groot aantal vluchtelingen vast te stellen. In afwachting van de aanbevolen wetgeving, blijft de uitvoering van de bestaande wetgeving echter nog een uitdaging volgens de EU. Er worden echter ook al concrete vorderingen geconstateerd. Zo is het bureau voor vluchtelingen en staatlozen binnen het Ministerie van Buitenlandse Zaken heropend, vorderde het wetgevingsproces ten aanzien van asiel goed en is er een operatie gestart om de situatie van een aantal categorieën migranten te reguleren.

De Marokkaanse overheid is in september 2013 begonnen met verstrekken van vluchtelingenidentiteitsbewijzen en verblijfsvergunningen aan vluchtelingen erkend door UNHCR. Ook biedt Marokko gedurende het jaar 2014 illegaal in Marokko verblijvende migranten de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden in aanmerking te komen voor regularisatie van hun situatie. Niettegenstaande deze positieve beleidsontwikkelingen, moet ook geconstateerd worden dat de toestroom van migranten uit Sub-Sahara landen aanzienlijke druk legt op de Marokkaanse samenleving en de beschikbare voorzieningen alsmede op de grensbewaking in het bijzonder in de Middellandse Zee regio en bij de Spaanse enclaves. Marokko verwijderd illegaal aangetroffen migranten in het gebied rondom de Spaanse enclaves Ceuta en Melilla vanwaar migranten zeer tegen hun zin verwijderd worden en teruggebracht naar de grote steden. Dit gaat niet zelden met fel verzet gepaard waar (zwaar) gewonden bij vallen. De Europese Unie heeft de Marokkaanse overheid daarop aangesproken; Marokko ontkent het niet, maar laat het bieden van opvang en andere hulp over aan de NGO-sector. Gedwongen door de toestroom aan hulpbehoevende migranten en uit protest tegen het Marokkaanse overheidsoptreden heeft Caritas in Rabat in 2014 zijn opvangfaciliteit moeten sluiten.

Het is het Kabinet verder duidelijk uit verschillende bronnen, waaronder rapportages van Artsen zonder Grenzen en Human Rights Watch, dat deze migranten ook geconfronteerd kunnen worden met uitbuiting en geweld waarbij criminelen misbruik maken van de kwetsbare positie waarin deze migranten verkeren. Binnen bilateraal-en EU-kader biedt Nederland ondersteuning aan Marokko bij de aanpak van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers van mensenhandel evenals hulp bij terugkeer en herintegratie van niet tot Marokko toegelaten migranten.

Het recent door de EU met Marokko overeengekomen mobiliteitspartnerschap, waarbij Nederland een van de deelnemende EU lidstaten is, biedt een goed kader om Marokko te ondersteunen bij de ontwikkeling van zijn migratie- en asielbeleid. Als onderdeel van dit mobiliteitspartnerschap biedt de EU Marokko ook technische ondersteuning aan. De EU steunt verschillende NGO's die ondersteuning bieden aan kwetsbare migranten uit Sub-Sahara Afrika. Bovendien zal de EU Marokko ondersteunen bij het opzetten van een juridisch kader t.a.v. bestrijden van mensenhandel en het opzetten van een asielstelsel. De EU-delegatie in Rabat heeft een taskforce opgezet over migranten uit Sub-Sahara Afrika met deelname

van EU-lidstaten en internationale organisaties. Naar verwachting zal de EU ook de komende jaren blijven investeren in bescherming van de fundamentele rechten van migranten onder het ENB en zo nodig Marokko blijven aanspreken op haar verantwoording in deze. Concrete plannen voor besteding van ENB-middelen zullen Commissie en EDEO later dit jaar presenteren aan de Lidstaten.

Ook in de relatie met andere buurlanden is er aandacht voor de bescherming van mensenrechten van migranten. Zo stelde de Europese Commissie in het kader van het Europees Nabuurschapsbeleid eind 2013 een bedrag van 10 mln. euro beschikbaar voor het ontwikkelen van een op mensenrechten gebaseerd migratie- en asielbeleid dat in lijn is met internationale standaarden. Het gaat hierbij om steun aan de Libische overheid en NGO's om instrumenten en capaciteiten te ontwikkelen om migratie in goede banen te leiden en de leefomstandigheden van migranten te verbeteren. In Tunesië heeft de EU een studie gefinancierd naar onder andere grensbewaking, migratie en bescherming van migranten. Dit rapport moet het begin zijn van intensievere samenwerking op deze terreinen. Het Europees Agentschap voor Asiel (EASO) en Frontex hebben een project opgezet om samenwerking tussen de EU, lidstaten en Tunesië, Marokko en Jordanië te verbeteren op het terrein van asiel en migratie in het kader van de externe dimensie van het Gemeenschappelijk Europees Asielsysteem. Dit project wordt financieel ondersteund vanuit het Europees Nabuurschapsbeleid.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans